

Periferien af en By, og Bebyggelsen gør det nødvendigt, at de nedlægges, kan jeg ikke skønne, at det var rigtigt af den daværende Landbrugsminister at handle saaledes. Jeg vil derfor henlede den højtærede Landbrugsministers Opmærksomhed paa dette Forhold. Selv om Samfundet har hjulpet en Mand til et saadant Brug, burde Manden kunne faa Tilladelse til at sælge Byggegrunde uden at skulle skaffe en anden Ejer til at paatage sig Statshusmandsservitutten.

Der er ogsaa en Tendens i Retning af at sammenkøbe to og to Husmandsbrug, der ligger ved Siden af hinanden, saa at en Husmand, der har 3—4 Tdr. Land ved Sammenlægning af disse Ejendomme kan faa 6—8, hvorved Ejendommen bliver mere passende til at holde den nødvendige Trækraft. I de første Aar, jeg rejste omkring som Repræsentant for Kreditforeningen, traf jeg overmaade mange Husmænd, som brugte deres Køer som Trækdyr. Dette er nu efterhaanden ophørt, idet Husmændene siger, at naar Køerne bruges til det Arbejde, giver de meget mindre Mælk. Køerne egner sig heller ikke godt til at køre med til Slagterierne med Svin eller til Foderstofforeningerne efter Foderkorn. Det er altsaa nødvendigt, at Husmændene anskaffer sig Trækraft, og det er da særlig islandske Heste, man træffer omkring hos Husmændene. Man maa derfor sørge for, at Ejendommene bliver saa store, at der kan holdes den nødvendige Trækraft, og jeg finder det rigtigt, at de altfor smaa Ejendomme sammenlægges. En Formindskelse af Bruges Antal paa den Maade finder jeg er paa sin Plads, men at lægge smaa Brug ind under Gaarde, saa at Gaardmanden dyrker dem sammen med sin Gaard, medens han bruger Huset til en Fodermesterbolig, finder jeg er forkasteligt, og jeg haaber, at den højtærede Landbrugsminister vil sørge for at modarbejde denne Tendens til Sammenkøbning. Denne Oprettelse af nye Herregaarde er et Udslag af den nye Kapitalisme, men det skulde forbydes disse nye Industribaroner, disse nye Handelsfyrster, der har tjent store Kapitaler, saa længe den frie Konkurrence raadede, at bruge deres Penge til dette Formaal, som, samfundsmæssigt set, ofte ikke er godt. Øvre ved Himmelbjerget opkøbes der Hundreder af Tønder Land, som sammenlægges, og en Gang jeg gik paa en offentlig Vej i denne Egn, kom jeg pludselig til et Sted, hvor der var trukket Pigtraad over Vejen, og desuden stod der: „Adgang forbudt“. Dette Skilt var forøvrigt overflødigt, for Pigtraadshegnet nødte en til at gaa udenom. Naturligvis var dette

sket efter Tilladelse af Sogneraadet, men jeg tror dog, der kunde være Grund for de Naturfredningsnævn, der nu er nedsatte, til at se efter, om man ikke ved en saadan Sammenkøbning gaar Samfundet for nær, idet Offentligheden hindres i at faa Adgang til smukke Steder.

Til Slutning vil jeg lyse efter et Lovforslag fra den højtærede Indenrigsminister. Vel ved vi i Kreditforeningerne, at den højtærede Indenrigsminister er spændt haardt for, men desuagtet trænger alligevel Husmandskreditforeningerne til at faa sine Statutter ændret (*Finansministeren*: Det kommer). Det er altsaa paa Trapperne, men vi havde ventet at faa dette Statuttillæg nu, saa at vi kunde have brugt det i den nu tilstundende December Termin. Vi vilde gerne kunne forhøje Vurderingssummerne til 15,000 Kr. og Udlaanene til maaske over Halvdelen af Vurderingssummerne, ligesom vi haaber paa, at Amortisationstiden kan blive længere, saa at Husmændenes aarlige Ydelse kan blive noget lavere. Jeg ser, at under de Forhandlinger, der er førte i Kreditforeningernes staaende Fællesudvalg, har man haft disse Statutterændringer til Behandling, og der nævnes de 4 Punkter, som Kreditforeningerne har søgt at faa ændret. Det første og det sidste Punkt havde det staaende Udvalg i Kreditforeningernes Sammenslutning ikke noget imod. Det første Punkt er Forhøjelsen af Vurderingssummerne til 15,000 Kr., og jeg er ogsaa temmelig sikker paa, at vi faar den Forhøjelse, da baade den højtærede Indenrigsminister og den højtærede Finansminister har erkendt, at en saadan Forhøjelse var et berettiget Forlangende. Det fjerde Punkt var Stempelfrihed og Tinglæsningsfrihed for Husmandskreditforeningernes Obligationer. Den højtærede Finansminister ryster paa Hovedet, saa der er vist ikke stort Haab om, at han paa dette Punkt følger Kreditforeningernes staaende Udvalg. I hvert Fald vil vi sætte megen Pris paa at faa det, vi kan faa, saa snart som muligt, saa vi kan faa det i Brug til December Termin.

Formanden: Folketingsmanden for Bornholms Amts Iste Valgkreds har Ordet for en kort Bemærkning.

Hauge: Jeg kunde ikke være til Stede ved Mødet i Gaar, da det ærede Medlem fra Give (N. C. Jensen) talte anden Gang om Brunkulssagen. Jeg har nu erfaret, hvad Indholdet af hans Tale var, og jeg ser, at han trods min aktmæssige Fremstilling og Argumentation af, at han i sin før-